

POROČILA – OCENE

DESETNICA 2017

Desetnica je slovenska literarna nagrada za otroško in mladinsko književnost. Od leta 2004 jo podeljuje Društvo slovenskih pisateljev najboljšemu slovenskemu otroškemu ali mladinskemu knjižnemu delu, ki je izšlo v zadnjih treh letih in ga je napisal član društva.

Na pobudo Društva slovenskih pisateljev je Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – CMKK, tudi letos podala sezname mladinskih knjig, ki so izšle med 1. 1. 2014 in 31. 12. 2016. Strokovna sodelavka dr. Dragica Haramija je ta seznam knjig (791 enot) in seznam članov DSP (317) skrbno pregledala in ugotovila, da kriterijem za uvrstitev med nominirana dela ustreza 81 del. S seznama je izločila knjige, ki jih niso napisali člani Društva slovenskih pisateljev, ponatise knjig in izdaje v tujih jezikih, neleposlovna dela ter knjige, ki so bile za nagrado desetnica že nominirane. Prav tako so bila izločena vsa dela članov žirije za desetnico, saj ti po pravilniku ne morejo kandidirati za nagrado.

Žirijo so sestavljali: Klarisa Jovanovič, Suzana Tratnik, Ifigenija Simonovič,

Ivo Stropnik in Janja Kolarič (predsednica).

Žirija je najprej izglasovala **deset nominiranih del**. Navajamo jih po abecednem redu avtorjev:

- Dekleva, Milan: *Menjalnica sanj*
- Grafenauer, Niko: *Kraljice mačke*
- Kodrič Filipić, Neli: *Požar*
- Konc Lorenzutti, Nataša: *Lica kot češnje*
- Möderndorfer, Vinko: *Kit na plaži*
- Pavček, Saša: *Zakaj je polje jezero?*
- Pregelj, Sebastijan: *Deček Brin na domačem kolišču*
- Štampe Žmavc, Bina: *Čarimatika*
- Štefan, Anja: *Sadje z naše ladje*
- Vidmar, Janja: *Prijateljja*

Desetnico 2017 je žirija dodelila mladinskemu romanu *Kit na plaži* **Vinka Möderndorferja**. Svečana podelitev je bila 25. 5. 2017 v prostorih Društva slovenskih pisateljev.

Utemeljitev:

Vinko Möderndorfer: *Kit na plaži*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015 (Zbirka Odisej)

Vinko Möderndorfer (1958), režiser in pisatelj, je v mladinski književnosti prepoznaven predvsem po pesniških zbirkah (*Zakaj so sloni rahlospeči*, *Luža, čevelj smrkelj in rokav*, *Pesmi in pesmičice*) in otroški prozi (serija o mucu Langusu in čarovnički Gajki). Doslej je izdal dva mladinska romana, oba nad vse uspešna: z romanom *Kot v filmu* je dosegel na polju mladinske književnosti izjemen uspeh, saj je zanj prejel nagrado Mladinske knjige zlata ptica, večernico in desetnico, delo pa je bilo izbrano kot darilna knjiga za projekt Rastem s knjigo. V istem projektu je bil izbran kot darilna knjiga tudi z letošnjo desetnico nagrajeni roman *Kit na plaži*.

Kit na plaži je realistični socialno-psihološki roman o drugačnosti, odraščanju in odnosih. Ali, kakor poudarja avtor v uvodu darilne izdaje: »Živimo v času, v katerem vse prevečkrat kdo koga ne mara, zato ker je ta drugačen, od drugod, ker ima drugačno frizuro, verjame v nekaj drugega kot mi, živi drugače, je drugačno hrano, je poseben ... Včasih se mi zdi, da si večina prebivalcev tega planeta želi biti povprečna. Radi bi bili takšni, kot večina. Radi bi bili globalni. Globalno enaki.«

Skozi zgodbo 14-letne pripovedovalke Nike, ki se poleg odraščanja, prve ljubezni, vključevanja v razred (po selitvi iz Pariza in nato s podeželja) spopada še z lastnim sprejemanjem mlajšega brata Igorja, ki ima Downov sindrom. Bralec je v zgodbi soočen z nenaklonjenim odnosom okolice do drugačnosti, ne nazadnje pa mora tudi Nika spoznati, da ima svojega brata zelo rada, šele potem se osvobodi skrivnosti o svoji družini. Večplastno zgodbo kot rdeča nit povezuje motiv kita glavača, ki predstavlja anomalijo svoje vrste. Möderndorfer spretno uporablja raznolika literarna sredstva in postopke, pri čemer velja poudariti dvojne: senzibilno uporabo humornih elementov, skozi katere se razkrivajo Nikine

karakterne lastnosti, hkrati pa komika blaži najbolj pereča mesta v romanu; jezikovna subtilnost se izrazito kaže pri Igorju, saj Möderndorfer s preprostim otroškim jezikom uspe prikazati njegovo iskrenost, avtentičnost in sposobnost empatije; zelo povedni so tudi Barbkini sms-i, ki jih je pisala zato, da bi jo ljudje slišali. Pisatelj nevsiljivo opozarja na aktualno problematiko inkluzije, ki bo v celoti mogoča šele, ko bo družba dojela, da imamo vsi ljudje enake potrebe in želje ter da ljudje s posebnimi potrebami ne predstavljajo nobene grožnje. In tudi to, da smo za kako reč vsi *počasni*. In da zrelost pomeni tudi to, da znamo ob pravem času reči *oprosti*.

Dragica Haramija,
strokovna sodelavka žirije

LEVSTIKOVE NAGRADE 2017

Levstikova nagrada je nagrada, ki jo založba Mladinska knjiga že od leta 1949 podeljuje za dosežke na področju otroške in mladinske književnosti avtorjem, ki ustvarjajo pri tej založbi.

Je ena najstarejših nagrad, ki se v Sloveniji podeljujejo na področju književne ustvarjalnosti. Od leta 1991 naprej jo podeljujejo bienalno.

Od leta 1999 založba Mladinska knjiga podeljuje tudi Levstikovo nagrado za življenjsko delo, ki se podeli dvema